

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (fjärde avdelningen)

den 25 april 2013 *

”Gemensamma företag — Anställningsavtal — Tillämpliga anställningsvillkor — Förordning (EG) nr 876/2002”

I mål C-89/12,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Hof van Cassatie (Belgien) genom beslut av den 30 januari 2012, som inkom till domstolen den 17 februari 2012, i målet

Rose Marie Bark

mot

Galileo Joint Undertaking i likvidation,

meddelar

DOMSTOLEN (fjärde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen samt domarna J. Malenovský (referent), U. Lohmus, M. Safjan och A. Prechal,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitiesekreterare: enhetschefen M.-A. Gaudissart,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 30 januari 2013,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Rose Marie Bark, genom W. van Eeckhoutte, advocaat,
- Galileo Joint Undertaking i likvidation, genom P. Van Ommeslaghe, avocat,
- Europeiska kommissionen, genom J. Currall och W. Roels, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

* Rättegångsspråk: nederländska.

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo i bilagan till rådets förordning (EG) nr 876/2002 av den 21 maj 2002 om bildande av det gemensamma företaget Galileo (EGT L 138, s. 1), i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1943/2006 av den 12 december 2006 (EUT L 367, s. 21) (nedan kallad förordning nr 876/2002), och av artikel 2 i denna förordning.
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Rose Marie Bark och Galileo Joint Undertaking (det gemensamma företaget Galileo, nedan kallat Galileo). Målet rör utbetalning av utestående lön och semesterersättning.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Förordning nr 876/2002

- 3 Artikel 1 i förordning nr 876/2002 har följande lydelse:

”Ett gemensamt företag enligt artikel 171 i fördraget bildas härmed till och med den 31 december 2006 för genomförandet av utvecklingsfasen av Galileoprogrammet.

Det gemensamma företags syfte skall vara att säkerställa enhetligheten i projektets ledning och ekonomiska kontroll under forsknings-, utvecklings- och demonstrationsfasen av Galileoprogrammet, och för detta ändamål skall det mobilisera de medel som avsatts för detta program.

Det gemensamma företaget skall betraktas som en internationell organisation enligt bestämmelserna i artikel 15.10 andra strecksatsen i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG och artikel 23.1 andra strecksatsen i direktiv 92/12/EEG.

Det skall ha sitt säte i Bryssel.”

- 4 I artikel 2 i förordning nr 876/2002 anges följande:

”Stadgarna för det gemensamma företaget Galileo, vilka fastställs i bilagan, antas härmed.”

- 5 I artikel 11.2 och 11.4 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo föreskrivs följande:

”2. Personalen i det gemensamma företaget skall ha tidsbegränsade kontrakt som skall grundas på anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna.”

...

4. Styrelsen skall besluta om nödvändiga tillämpningsföreskrifter.”

Förordning (EG) nr 219/2007

- 6 Artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 219/2007 av den 27 februari 2007 om bildande av ett gemensamt företag för utveckling av en ny generation av det europeiska systemet för flygledningstjänsten (SESAR) (EUT L 64, s.1) har följande lydelse:

”Det gemensamma företags stadgar enligt bilagan till denna förordning, vilka utgör en integrerad del av denna förordning, antas härmed.”

- 7 I artikel 8.2 i stadgarna för det gemensamma företaget för utveckling av en ny generation av det europeiska systemet för flygledningstjänsten föreskrivs följande:

”Personalen i det gemensamma företaget skall ha tidsbegränsade kontrakt som bygger på anställningsvillkoren för anställda i Europeiska gemenskaperna.”

Förordning (EG) nr 71/2008

- 8 I artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 71/2008 av den 20 december 2007 om bildande av det gemensamma företaget Clean Sky (EUT L 30, 2008, s. 1) anges följande:

”Det gemensamma företaget Clean Sky ska vara ett gemenskapsorgan och ska vara en juridisk person. Företaget ska i varje medlemsstat i gemenskapen ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt lagstiftningen i dessa stater. Det får bland annat förvärva och avyttra fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.”

- 9 I artikel 7.1 i denna förordning föreskrivs följande:

”Tjänsteföreskrifterna och de bestämmelser som antagits gemensamt av gemenskapernas institutioner för tillämpningen av dessa ska gälla för det gemensamma företaget Clean Skys personal och dess verkställande direktör.”

Förordning (EG) nr 72/2008

- 10 Artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 72/2008 av den 20 december 2007 om bildande av det gemensamma företaget Eniac (EUT L 30, 2008, s. 21) har följande lydelse:

”Det gemensamma företaget Eniac ska vara ett gemenskapsorgan och ha status som juridisk person. Företaget ska i varje medlemsstat i Europeiska unionen ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt lagstiftningen i dessa stater. Det ska bland annat kunna förvärva och avyttra fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.”

- 11 I artikel 7.1 i denna förordning föreskrivs följande:

”Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna, anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna och de bestämmelser som antagits gemensamt av Europeiska gemenskapernas institutioner för tillämpningen av dessa tjänsteföreskrifter och anställningsvillkor ska gälla för det gemensamma företaget Eniacs personal och dess verkställande direktör.”

Förordning (EG) nr 73/2008

- 12 I artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 73/2008 av den 20 december 2007 om bildande av det gemensamma företaget för genomförande av det gemensamma teknikinitiativet för innovativa läkemedel (EUT L 30, 2008, s. 38) anges följande:

”Det gemensamma företaget [för genomförande av det gemensamma teknikinitiativet för innovativa läkemedel] (nedan kallat det gemensamma företaget IMI) ska vara ett gemenskapsorgan och ha status som juridisk person. Företaget ska i varje medlemsstat i Europeiska gemenskapen ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt lagstiftningen i dessa stater. Det ska särskilt kunna förvärva och avyttra fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.”

- 13 Artikel 7.1 i förordning nr 73/2008 har följande lydelse:

”Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna, anställningsvillkoren för andra anställda i Europeiska gemenskaperna och de bestämmelser som antagits gemensamt av Europeiska gemenskapernas institutioner för tillämpning av dessa tjänsteföreskrifter och anställningsvillkor, ska gälla för det gemensamma företags personal och dess verkställande direktör.”

Förordning (EG) nr 74/2008

- 14 I artikel 3 i rådets förordning (EG) nr 74/2008 av den 20 december 2007 om bildande av det gemensamma företaget Artemis för genomförande av det gemensamma teknikinitiativet för inbyggda datorsystem (EUT L 30, 2008, s. 52) anges följande:

”Det gemensamma företaget Artemis ska vara ett gemenskapsorgan och ha status som juridisk person. Företaget ska i varje medlemsstat i Europeiska unionen ha den mest vittgående rättskapacitet som tillerkänns juridiska personer enligt lagstiftningen i dessa stater. Det ska bland annat kunna förvärva och avyttra fast och lös egendom samt föra talan inför domstolar och andra myndigheter.”

- 15 Artikel 7.1 i förordning nr 74/2008 har följande lydelse:

”Tjänsteföreskrifterna för tjänstemän i Europeiska gemenskaperna, anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna och de bestämmelser som antagits gemensamt av Europeiska gemenskapernas institutioner för tillämpningen av dessa tjänsteföreskrifter och anställningsvillkor ska gälla för det gemensamma företaget Artemis personal och dess verkställande direktör.”

Belgisk rätt

- 16 I artikel 51 i lagen av den 5 december 1968 om kollektivavtal och partsammansatta kommittéer (wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités) (*Belgisch Staatsblad* av den 15 januari 1969) anges normhierarkin för de rättskällor som reglerar förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare enligt följande:

”1. tvingande lagbestämmelser,

...

4. ett skriftligt individuellt anställningsavtal,

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 17 Den 1 september 2003 tillträdde Rose Marie Bark en visstidsanställning till och med den 31 maj 2006 som direktionssekreterare vid Galileo.
- 18 Rose Marie Barks årliga bruttolön, som fastställdes i anställningsavtalet, uppgick till 53 719,12 euro. Den 1 mars 2004 fick Rose Marie Bark en femprocentig löneförhöjning som ett erkännande för hur hon hade utfört sina arbetsuppgifter.
- 19 Den 23 augusti 2004 invände Rose Marie Bark mot den löneskala som använts för att beräkna hennes lön, eftersom denna inte följde lönegraderna för gemenskapsanställda.
- 20 I sitt svar på invändningen hänvisade Galileos direktör till tillämpliga bestämmelser i den belgiska lagstiftningen och till den avtalade lönen i artikel 7 i anställningsavtalet. Direktören uppgav även i detta svar att enligt gemenskapslagstiftningen var Galileo inte förpliktat att följa lönesystemet för Europeiska gemenskapernas tjänstemän, eftersom det i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo endast föreskrivs att anställningsvillkoren ska inspireras av anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna.
- 21 Den 4 november 2004 undertecknades en bilaga till Rose Marie Barks anställningsavtal. Härigenom fick hon titeln "Executive Assistant" och hennes årslön fastställdes till 70 176,30 euro från och med den 1 november 2004.
- 22 Den 28 januari 2005 invände Rose Marie Bark på nytt mot den löneskala som använts för att beräkna lönen för hennes befattning.
- 23 Den 16 februari 2005 avslog Galileo invändningen. Till stöd för detta hänvisade Galileo till undertecknandet av det ursprungliga anställningsavtalet av den 26 augusti 2003 och av den bilaga som gällde från och med den 1 november 2004, genom vilka Rose Marie Bark uttryckligen hade godtagit lönen.
- 24 Den 14 mars 2006 undertecknade parterna en ny bilaga till anställningsavtalet, i vilken avtalets löptid förlängdes till och med den 31 december 2006. Alla övriga klausuler och avtalsvillkor fortsatte att gälla.
- 25 Den 20 december 2006 invände Rose Marie Bark ännu en gång mot löneskalan som använts för att beräkna hennes lön. Genom en skrivelse av den 9 januari 2007, som hänvisade till det tidigare svaret, avslog Galileo invändningen.
- 26 Eftersom parterna inte kunde komma överens väckte Rose Marie Bark den 28 december 2007 talan mot Galileo vid arbetsrechtbank te Brussel (arbetsdomstol i första instans i Bryssel) och yrkade att Galileo skulle betala utestående lön och därtill hörande semesterersättning.
- 27 I dom av den 12 februari 2009 ogillade arbetsrechtbank te Brussel Rose Marie Barks talan. Rätten hänvisade till den lön som avtalats i anställningsavtalet och i bilagan till detta, och till att det av artikel 11 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo inte följer någon skyldighet att tillämpa samma lönevillkor som de som gäller för anställda vid andra unionsinstitutioner.
- 28 Rose Marie Bark överklagade denna dom.
- 29 I dom av den 23 april 2010 ogillade arbeidshof te Brussel (arbetsdomstol i andra instans i Bryssel) överklagandet.
- 30 Rose Marie Bark överklagade domen till Hof van Cassatie (kassationsdomstol).

- 31 Mot denna bakgrund beslutade Hof van Cassatie att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till domstolen:

”Ska artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo, som fogats som bilaga till [förordning nr 876/2002], jämförd med artikel 2 i samma förordning, tolkas så att anställningsvillkoren för övriga anställda i [Europeiska gemenskaperna], och särskilt de lönevillkor som fastställs däri, gäller för den personal i det gemensamma företaget Galileo som har anställts med tidsbegränsade kontrakt?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 32 Den nationella domstolen har ställt tolkningsfrågan för att få klarhet i huruvida artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo ska tolkas på så sätt att anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna, och särskilt de lönevillkor som fastställs däri, gäller för den personal i det gemensamma företaget Galileo som har anställts med tidsbegränsade kontrakt.
- 33 Enligt artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo ska personalen ”ha tidsbegränsade kontrakt som skall grundas på ’anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna’.
- 34 Domstolen anger emellertid att de olika språkversionerna av denna bestämmelse skiljer sig något åt avseende frågan om dessa anställningsvillkor ska gälla för anställda vid Galileo med tidsbegränsade kontrakt. Medan bland annat den franska (”s’inspirant”) eller italienska (”si ispira”) versionen använder uttrycket ”inspireras av”, används i den spanska (”basado en”), tjeckiska (”vychází z”), polska (”oparte na”), engelska (”based on”) eller nederländska (”opgesteld op basis van”) versionen uttrycket ”grundar sig på”. I den tyska versionen används uttrycket ”enligt” (”gemäß”).
- 35 Rose Marie Bark anser, med hänvisning till bland annat den tyska versionen av bestämmelsen, att denna bestämmelse föreskriver att ”anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna”, och särskilt de lönevillkor som fastställs däri, gäller för den personal hos Galileo som har anställts med tidsbegränsade kontrakt.
- 36 Enligt fast rättspraxis kan den formulering som använts i en av språkversionerna av en unionsbestämmelse inte ensam ligga till grund för tolkningen av denna bestämmelse eller i detta hänseende tillmätas större betydelse än övriga språkversioner. Detta skulle strida mot kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten (se dom av den 12 november 1998 i mål C-149/97, *Institute of the Motor Industry*, REG 1998, s. I-7053, punkt 16, och av den 3 april 2008 i mål C-187/07, *Endendijk*, REG 2008, s. I-2115, punkt 23).
- 37 Domstolen ska följaktligen fastställa en enhetlig tolkning av artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo genom att beakta samtliga språkversioner av denna bestämmelse.
- 38 I detta hänseende konstaterar domstolen att trots nyansskillnaderna mellan de olika språkversionerna som angetts, använder ingen av dem uttrycket ”ska gälla för”. De använder ett mindre precist uttryck, som förstås som att det finns ett indirekt och medelbart samband mellan å ena sidan stadgarna för Galileos personal, och å andra sidan ”anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna”.
- 39 Härav följer att gemenskapslagstiftaren velat undvika att ”anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna” gäller direkt för den personal hos Galileo som har anställts med tidsbegränsade kontrakt. De olika språkversionerna leder till slutsatsen att gemenskapslagstiftaren har velat ge Galileo handlingsutrymme, och att det gemensamma företaget ska använda anställningsvillkoren som en indirekt källa.

- 40 I händelse av att det finns skillnader mellan olika språkversioner av en unionsbestämmelse, ska bestämmelsen i fråga dessutom tolkas mot bakgrund av sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 april 2012 i mål C-510/10, DR och TV2 Danmark, punkt 45).
- 41 Följaktligen ska domstolen granska om sammanhanget bakom förevarande bestämmelse och det mål som eftersträvas med densamma bekräftar att den tolkning som anges i punkt 39 ovan är riktig.
- 42 Som Europeiska kommissionen emellertid har framhållit vid den muntliga förhandlingen, och såsom följer av skälen till förslaget till rådets förordning om bildande av det gemensamma företaget Galileo (EGT C 270 E, 2001, s. 119), gjorde man vid bildandet av Galileo bedömningen att det gemensamma företaget skulle ha en flexibel organisation och inte skulle kunna anses vara ett gemenskapsorgan.
- 43 Kommissionen har vid förhandlingen vidare gjort gällande att vid bildandet av Galileo var hanteringen av de juridiska konsekvenserna för bidrag från den privata sektorn till det gemensamma bolagets kapital en stor utmaning. Särskilt avseende stadgarna för Galileos personal uppkom bland annat frågan om det var möjligt att på förhand ålägga en privat enhet, som är ett eget rättssubjekt åtskilt från Europeiska gemenskaperna, och vilken skulle bidra till finansieringen av ett sådant gemensamt företag som Galileo, en skyldighet att omfattas av "anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna".
- 44 Som en lösning på dessa svåra frågor, och för att tillgodose det nämnda behovet av flexibilitet, gav gemenskapslagstiftaren Galileo en betydande självständighet. Detta gjorde det möjligt för Galileo att på egen hand fastställa anställningsvillkoren för den personal som har anställts med tidsbegränsade kontrakt, med inspiration från "anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna".
- 45 Det följer förvisso även av skälen till förslaget till rådets förordning om ändring av förordning nr 219/2007 [KOM(2008) 483 slutlig] att unionsinstitutionerna, med inledandet av det sjunde ramprogrammet för forskning och teknisk utveckling för åren 2007–2013, har antagit en ny strategi för upprättandet av gemensamma företag, vilken karaktäriseras av att sådana företag hädanefter ska anses vara "unionsorgan" som åtnjuter unionens privilegier och immunitet. Som en följd av detta gäller tjänsteföreskrifterna för Europeiska unionens tjänstemän och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska unionen för dessa organs personal, och protokollet om Europeiska unionens immunitet och privilegier gäller för såväl organen som deras personal. Det är emellertid av betydelse att erinra om att denna nya strategi som tillämpats bland annat i förordningarna om de gemensamma företagen Clean Sky, ENIAC, IMI och Artemis, där det uttryckligen anges att tjänsteföreskrifterna och anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna "ska gälla för" dessa gemenskapsorgans personal, i vilket fall som helst inte antogs förrän år 2007, det vill säga efter det att Galileos verksamhet likviderades.
- 46 Av det ovan anförda följer att tolkningsfrågan ska besvaras enligt följande. Artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo ska tolkas på så sätt att anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna, och särskilt de lönevillkor som fastställs däri, inte gäller för den personal i det gemensamma företaget Galileo som har anställts med tidsbegränsade kontrakt.

Rättegångskostnader

- 47 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (fjärde avdelningen) följande:

Artikel 11.2 i stadgarna för det gemensamma företaget Galileo i bilagan till rådets förordning (EG) nr 876/2002 av den 21 maj 2002 om bildande av det gemensamma företaget Galileo, i dess lydelse enligt rådets förordning (EG) nr 1943/2006 av den 12 december 2006, ska tolkas på så sätt att anställningsvillkoren för övriga anställda i Europeiska gemenskaperna, och särskilt de lönevillkor som fastställs däri, inte gäller för den personal i det gemensamma företaget Galileo som har anställts med tidsbegränsade kontrakt.

Underskrifter